

Številka: IKH - 3510/0308/2011/31
Datum: 3. februar 2014

Atelierarhitekti d.o.o.
Jurij Kobe Mestni trg 24, 1000 Ljubljana

Zadeva: Dopolnitev kulturnovarstvenih pogojev
Objekt: **Maribor - Minoritska cerkev (EŠD 9027)**

V letu 2010 smo izdali izčrpne kulturnovarstvene pogoje (št.: 3874/10 – IKH, dne 30. december 2010) in izdelali Restavratorsko konservatorski načrt (2011) kot osnovo za projektiranje. Dokument lahko preciziramo in dopolnimo v tistih segmentih, ki so posledica dosedanjih rezultatov raziskav.

V vseh dosedanjih dokumentih je bila odločitev in ni bilo sporno, da cerkev obnavljamo v tisti gradbeni fazi, ki je v vseh podatkih in pojavnosti najbolj čitljiva, to je baročna faza. Predlagamo sledeče:

I. ZUNANJŠČINA

- **Fasade:** Vzpostavitev baročnih fasad z vsemi značilnimi arhitektonskimi elementi (pilastri, venci, maltaste obrobe okoli oken) po prilogi. Izvedba mora potekati pod nadzorom restavratorja, ki bo podal tudi recepture za izdelavo ometov. Barvni toni naj bodo enaki kot na že izvedeni vzhodni fasadi (svetli oker – bela).
- **Vzhodna fasada:** Na glavni oziroma vzhodni fasadi je treba odpreti vsa zazidana okna in jih v pritličju opremiti s profiliranimi obrobami, po vzoru obrob v nadstropju. Vhodna odprtina se navzgor razširi do prvotne višine s polkrožnim ločnim zaključkom in opremi z masivnimi lesenimi vrati, oblikovanimi na podlagi analogij sorodnih cerkva. Nad portalom bi bilo smiselno ponovno naslikati sončno uro po vzoru sočasne sončne ure na južni fasadi samostana. Odkopani temelj fasade je potrebno ometati, pred tem pa izluščiti dragoceni kapitel ob severovzhodnem vogalu iz 13. stoletja in ga prenesti v notranjščino cerkve oz. lapidarij.
- **Severna fasada:** Na ometu se rekonstruira bela arhitekturna poslikava z venčnim zidcem in pilastri. Okoli oken se rekonstruirajo enostavne okenske obrobe, ki morajo biti enake kot na prezbiteriju. Stranski vhod v cerkev ohranimo, nad vhodom se ponovno izvede nadsvetlobno okno, ki je dokumentirano na starih fotografijah. Eventualno je po izvedenih raziskavah mogoče prezentirati obris velikega gotskega okna v zahodnem delu severne fasade. Ob vhodu je smiselno diskretno prezentirati profilacijo gotskega portala. Zunanji talni nivo vhoda bo določen na podlagi arheoloških izsledkov, oziroma bo enak nivojem vzhodne fasade. Stavbno pohoštvo na severni fasadi ladje: vzpostaviti je potrebno obstoječa pravokotna in polkrožno zaključena okna nad njimi. Na pravokotne okenske odprtine je potrebno namestiti osrednji križ z delitvijo na 24 pokončnih pravokotnih polj. Možna je zasteklitev s termopanskim stekom, z distančniki v barvi opleska oken. Okovje po izboru konservatorja,

material je kvaliteten les (npr. macesen). Po potrebi se za vzdrževanje predvidi odpiranje oken ali fiksna zasteklitev.

Okno v prezbiteriju severne fasade: vzpostaviti (odpreti) je potrebno primarno okno s polkrožnim zaključkom in delitvijo ter zasteklitvijo kot pri ostalih oknih v cerkveni ladji.

Okenska senčila: materiali za morebitna okenska senčila naj bodo čim bolj lahkotni, podobni galerijskim senčilom. Senčila, izvedena v arkadnem hodniku bivšega samostana, za uporabo v cerkvi niso primerna, ker ne omogočajo značilne prisotnosti svetlobe.

- **Zahodna fasada:** vse obstoječe sekundarne odprtine je potrebno zazidati in vzpostaviti prvotno podobo baročne fasade s tremi manjšimi elipsastimi odprtinami v strešnem čelu. Kakovostna renesančna mreža spodnjega zahodnega okna se ohrani, restavrira in prezentira na primernem mestu v notranjščini cerkve. Vratni prehod je po potrebi mogoče ohraniti in ga opremiti na način, da bo prevzel strukturo zidu in bo v liniji fasade.
- **Južna fasada:** vzpostaviti (odpreti) je potrebno primarno okno s polkrožnim zaključkom in delitvijo ter zasteklitvijo kot pri ostalih oknih v cerkveni ladji.

II. NOTRANJŠČINA

- Cerkev bo prezentirana v dveh etažah. Vzhodni del spodnjega nivoja cerkve predvidimo za prezenatcijo s prikazom odkopane obokane grobnice iz okoli leta 1700. Prostor je možno zgoraj znova zapreti z opečnim obokom po obstoječih ostankih, ki nudijo vse potrebne podatke in znova odpreti stranska dostopa vanj iz obeh vzhodnih stranskih kapel. V tem primeru bi bilo treba žrtvovati odkopano strmo stopnišče na zahodni strani grobnice. Dostopnost bi bila neposredno iz samostana skozi razstavni prostor – Časovno okno. Iz baročnega nivoja cerkvene ladje pa je dostopnost možna po vzhodnih kamnitih stopnicah grobnice, na način, da talna podoba ostane čim bolj neokrnjena. Druge rešitve bi bile bolj zahtevne, dražje in glede na pomen konvencionalnega grobničnega prostora neumestne.
- Odkopani temelj baročne oltarne menze v prezbiteriju ne predstavlja posebne raritete in ga zato ni smiselno posebej prezentirati. Smiselno ga je ponovno zasuti in ga ohraniti pod nivojem tal. Pod prezbiterijem zaradi ohranitve temelja oltarne menze in možnosti postavitve originala kužnega znamenja podkletitev ni smiselna.
- V osrednjem ali zahodnem delu ladje na spodnjem nivoju je mogoče izvesti servisni oz. infrastrukturni prostor. Servisni prostor pod tlemi ladje bi bilo mogoče s prebojem povezati s prostorom pod nekdanjo zakristijo in tako tudi z gledališkim odrom. Preveriti je potrebno višinske kote.
- Za tlak cerkve je potrebno uporabiti kamen, ki bo tonsko in po strukturi čim bližje avtohtonemu pohorskemu marmorju. Novi tlak je treba oblikovati po vzoru nekdanjega tlaka, ki je bil svetel in gladek. Upoštevati je treba baročni talni nivo iz okoli leta 1700, ki je bil v prezbiteriju malce višji (verjetno za dve stopnici) kot v ladji. Dimenzije in polaganje novega tlaka naj posnemajo značilnosti baročnih tlakov.
- Obstoječe omete v notranjščini je potrebno ohraniti in konservirati. Na mestih, kjer je omet močno poškodovan in odbit, je potrebno izvesti novega, ki bo po materialu in obdelavi enak obstoječemu. Prav tako je pri izdelavi novega ometa potrebno izvesti talni zidec in rekonstrukcijo originalne profilacije. Na novo izveden omet mora biti enoten po vsej površini, zato ga je potrebno izvajati istočasno.
- Stene ladje: na stenah je treba ohraniti in obnoviti obstoječo členitev iz okoli leta 1700. Treba je ohraniti, utrditi in po potrebi dopolniti tudi vse odkrite stenske poslikave, zlasti

naslikani kakovostni baročni oltarni nastavek v levi vzhodni kapeli in naslikane rokokojske cvetlične motive na lokih empor. Te poslikave predstavljajo posebno rariteto in so v slovenskem prostoru zelo zanimive.

- Stene prezbitarija: treba je ohraniti in dopolniti štukaturno okrasje in ohraniti sled nastavka glavnega oltarja na stranskih stenah.
- Predvideno povezavo cerkve s samostanom je potrebno vzpostaviti v nekdanji zakristiji s prebojem, ki je že obstajal in ga opremiti z lesenimi vrati, oltarno nišo v južni kapeli ohraniti neokrnjeno brez predvidenega prehoda in jo prezentirati v avtentični podobi. Predvideno strojno opremo je potrebno načrtovati na drugi lokaciji.
- Mostovž: zaradi ohranitve številnih sledi kora in njegovih nekdanjih obokov na vzhodni steni ladje ter zaradi poslikav predlagamo pomik mostovža, kot moderne interpretacije kora, iz prvotne umestitve v stiku z vzhodno notranjo steno, v os skrajne vzhodne empole.
- Na novem tlaku je potrebno označiti poziciji obeh opornih stebrov.
- Ograje stranskih empor v ladji: Sprva so bile empole zamejene z balustradnimi ograjami. Sedaj so vidni le še nastavki nekdanjih balustrov. Mogoče je izdelati nove balustradne ograje s suvereno sodobno oblikovanimi balustri, saj oblika originalnih balustrov ni dokumentirana. Druga možnost so steklene ograje z natisnjenimi silhuetami balustrov, ki bi ponazorili izgubljen baročni motiv ali podobno. Samo zasteklene plošče niso primerna zamejitev v razgibanem baročnem ambientu, zgolj zaradi minimalizma.
- Za ogrevanje cerkve je potrebno predvideti talno gretje v sozvočju z načinom polaganja tlaka. Vidna grelna telesa za prezentacijo cerkvene opreme niso primerna.
- Vso neobhodno potrebno tehnično opremo v zgornjem nivoju cerkve je potrebno načrtovati tako, da bo maksimalno neopazna in nemoteča do historične substance.
- Cerkevna arhitektura Minoritske cerkve bi bila primerno interpretirana s postavitvijo originalnih plastik Kužnega znamenja. Postavitev plastik v cerkvi bi le te trajno rešila, hkrati pa bi omogočila njihovo prezentacijo in dostopnost javnosti v neposredni bližini njihove originalne lokacije. Baročne plastike bi pojasnile pomen posameznih delov cerkvene notranjščine. Cerkev s tem ne bi izgubila na funkcionalnosti. Tukaj bi se še vedno lahko odvijali koncerti, razstave v sklopu dejavnosti npr. Umetnostne galerije in druge kulturne prireditve.

Pripravili:
Irena Krajnc Horvat
Alenka Horvat
Vlasta Čobal Sedmak,
Andrej Magdič

Vodja OE:

Srečko Štajnbaher, prof.

V vednost: Teo Pajnik, MOM projektna pisarna Rotovški trg 1

Priloge:

- Fotografije
- Skice fasad cerkve